

Videtur enim mihi nullum plus peccasse in huius impietatis facto quam custodem illius scelerati, ex cuius negligentia tanta mala postea exorta^a sunt. Ut cum pace eorum dicam, qui has litteras legere audiant, iustius aestimo esse illum, cuius negligentia ille reus lapsus est de vinculis, eadem pati vincula, quam eundem reum fugitivum ad Christi dei nostri et sanctorum eius patrocinia de ecclesia ad eadem reddi vincula. Nec hoc ex mea dicam aestimatione, sed Domini roboratus sermone, qui prophetam regi Israhelitico, qui dimisit regem Syriae de manibus suis, iussit dicere: 'Haec dicit Dominus: Quia dimisisti virum dignum morte, erit anima tua pro anima eius'. 3. Reg. 20, 42.

Deinde secundo loco incitatores esse huius tumultus intellego qui armati venerunt maiori numero, quam opus esset, de civitate Aureliana in civitatem Tyronicam. Maxime, quia fama cucurrit per aures populi ad hoc eos venisse, ut violenter rapuissent eum, qui confugerat ad patrocinia ecclesiae Christi et beati Martini. Illud etiam commune est omnibus ubique, quod moleste ferant suos dehonore sanctos. Fortassis et ille miser hortatus est ad mansionem suam rusticos venientes inter pocula, ut defenderent ecclesiam sancti Martini, ne violenter raperetur ab ea.

Tertia fuit huius tumultus instigatio, dum sanctus pater et pontifex noster¹ nimis inopportune populo praesente intravit ecclesiam cum hominibus, qui ad rapiendum venisse reum putabantur. Sed forte hoc fecit corde simplici, nihil mali ex hoc accidere^b posse aestimans. Haec videns vulgus indoctum, qui semper res inconvenientes sine consilio agere solet², conclamarunt, ad fustes cucurrerunt; aliqui inpigri a foris venerunt, dum signa sonare audierunt. Quorum motio per indoctorum manus ministrata est; sicut exquisitum est a vestrae auctoritatis missis, immo et ab ipsis accusatoribus nostris. Nam illis praesentibus sanctum allatum est evangelium, ligno sanctae crucis superposito; quoscumque iusserunt iurare ex fratribus, fecerunt. Fratres vero audientes signa prosiluerunt de refectorio ad sciendum, pro qua sonuissent causa. Qui venientes, quantum potuerunt, ut audivi, sedaverunt tumultum; nisi, qui inventi sunt ut aestimo infantes³, qui vestrae ducti sunt praesentiae, in illo peccaverunt concursu. A quibus audiri potest, quid egissent; qui et ipsi iuraverunt nullius se hoc ipsum egisse hortatu, nisi ex impetu stultitiae suae. Nec ullus ex vassis sancti Martini ibi fuit nisi unus, Amalgarius nomine; qui mecum eadem fuit hora. Quem statim misi cum aliis fratribus ad sedandum tumultum, hominesque venerandi episcopi eripere de manibus populi, ne quid mali in eos gestum esset. Qui, sedato tumultu, ducti sunt in monasterium, ubi salvi esse potuissent. Qui tanto odio exarserunt in me, ut bonum, quod eis iussi facere, in malum verterint^c; dicentes me in obprobrium illis eulogias⁴ direxisse. Quod omnino falsissimum est; nescientes siquidem me dominico imbutum esse praecepto, qui ait: 'Benefacite his, qui oderint vos'.

Matth. 5, 44.

Haec sancta pietas vestra, domine piissime, consideret verumque cognoscat; et propitiatur famulis suis in Dei omnipotentis amore et sancti Martini intercessoris vestri honore, qui semper honoratus^d fuit in regno et a regibus Francorum.

Solemus Deo dicere in confessione peccatorum nostrorum: 'Si iniquitates observaveris^e, Domine, Domine, quis sustinebit?' Dicamus et tibi, quia nobilissimum eiusdem capitis te membrum esse novimus: Si iniquitates observaveris^e, domne imperator, quis sustinebit? Maxime, quia specialis virtus bonitas atque laus imperatorum semper fuit clementia in subiectos suos, in tantum ut Titus nobilissimus imperator ait neminem ab imperatore tristem debere recedere⁵. Laetifica animos servorum tuorum per misericordiae tuae munus altissimum; superexaltet misericordia iudicium. Qui maximas

Iac. 2, 13.

^a) exhorta h. *deleto* H. ^b) accidisse H. ^c) verte^r H. ^d) honortais H. ^e) observaberis H.

1) Iosephus archiepiscopus Turonensis. 2) Cf. supra p. 199 c. VIII. 3) pueri. 4) cibos.
5) Eutrop. Breviar. l. VII c. 21.